

Nd.

399. Frumvarp til laga

[201. mál]

um breyting á lögum nr. 66 23. júní 1936, um eyðing svartbaks (veiðibjöllu).

Flm.: Gísli Guðmundsson, Sigurður Ágústsson, Halldór E. Sigurðsson.

1. gr.

2. málsl. 1. málsg. 4. gr. laganna orðist svo:

Þó er ríkissjóði eigi skyld að greiða meira en kr. 4,00 fyrir hvern skotinn svartbak.

2. gr.

Fyrir „10—100“ í 5. gr. laganna komi: 100—1000.

3. gr.

Fyrir „50—300“ í 6. gr. laganna komi: 500—3000.

4. gr.

Á eftir 7. gr. laganna komi ný grein, svo hljóðandi:
Ráðherra setur reglugerð samkvæmt lögum þessum.

5. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinar gerð.

Árið 1936 voru sett lög um eyðingu svartbaks (veiðibjöllu). Með þeim lögum var sýslunefndum og bæjarstjórnnum heimilað og — ef fyrir lá áskorun a. m. k. 5 æðarvarpsnotenda — gert skyld að gera samþykktir um eyðingu svartbaks. Ábúendum jarða var jafnframt gert skyld að eyða svartbakseggjum, hverjum í sínu landi. Væri ákveðið í samþykkt að eyða svartbak með skotum, skyldi ríkissjóður greiða helming skotmannslauna, allt að 20 aurum fyrir hvern skotinn fugl, en greiðslu skotmannslauna að öðru leyti skipt jafnt milli sveitar og sýslu. Árið 1941 voru svo sett ný tímabundin lög um eyðingu svartbaks. Áttu þau fyrst að gilda um tveggja ára skeið, en voru síðar framlengd allt til ársins 1954. Þessi lög frestuðu framkvæmd laganna frá 1936, en löginn frá 1936 komu aftur til framkvæmda, þegar úti var gildstími laganna frá 1941, og eru enn í gildi. Hins vegar eru hin gömlu ákvæði frá 1936 um greiðslu skotmannslauna úr ríkissjóði löngu orðin úreilt vegna verðlagsbreytinga og sömuleiðis ákvæðin um sektir fyrir að vanrækja eyðingu svartbakseggj o. fl. og löginn því gagnslaus. Í þessu frv. er lagt til, að úr þessu verði bætt. Gert er ráð fyrir, að skotmannslaun verði 8 kr. fyrir hvern skotinn svartbak — þar af helmingur úr ríkissjóði —, og má ætla, að það nægi til þess, að löginn geti boríð árangur.

Flm. þessa frv. hafa aflað sér vitnesku um dúntekju í landinu ár hvert á tímabilinu 1900—1959, eða um 60 ára skeið. Eins og sjá má á skýrslum á fylgiskjali I, hefur dúntekja farið mjög minnkandi síðustu áratugina. Hæst komst dúntekjan (hreinsaður æðardúnn) á öðrum tug aldarinnar, upp í nál. 4600 kg, en síðustu 5 árin, sem skýrslan tekur til, hefur hún verið innan við 2000 kg að meðaltali. Það er almenn skoðun, að svartbakurinn, sem situr fyrir æðarungunum, þegar þeir byrja að fleyta sér á sjó, valdi hér miklu um, enda virðist honum hafa fjölgæð til muna.

Ef takast mætti að fækka svarbak svo, að um munaði, má ætla, að æðarfugli færí að fjölgja og dúntekjan ykist. Og þegar á það er litið, að hvert kg af hreinsuðum æðardún er nú 1300—1400 kr. virði, að frádeginum sölukostnaði, er auðsætt, að tilvinnandi er fyrir þjóðarbúið að leggja nokkuð í kostnað til að eyða vargi í nágrenni æðarvarpanna og stuðla þannig að aukningu hinnar verðmætu framleiðslu, sem hér er um að ræða, þar sem æðardúnninn er.

Samkv. skýrslu á fylgiskjali II hefur á árinu 1957 verið talinn fram æðardúnn í rúml. 70 hreppum. Hér eiga því nokkuð margir hlut að máli — og víða um landið. Ef í ljós kæmi, að eyðing svartbaks miðaði að því að auka vörpin, svo að um munaði, má gera ráð fyrir, að það yrði til þess að glæða áhuga manna almennt fyrir æðarvörpum og aukningu þeirra með öðrum aðferðum.

Í lögunum frá 1941 var gert ráð fyrir sérstöku gjaldi af æðardún í sambandi við þetta mál. Ær að sjálfsögðu athugandi að lögleiða slíkt gjald, t. d. til sýslu- og sveitarsjóða, þótt tillaga um það hafi ekki verið tekin upp í þetta frv.

Fylgiskjal I.

Dúntekja í landinu árin 1900—1959 samkvæmt hlunnindaskýrslum Hagstofu Íslands.

Árið	Kg	Árið	Kg
1900	3731.9	1930	3631.0
— 1901	3663.0	— 1931	3400.0
— 1902	2971.3	— 1932	3536.0
— 1903	3249.3	— 1933	3282.0
— 1904	3107.5	— 1934	3161.0
— 1905	3254.0	— 1935	2786.0
— 1906	3147.5	— 1936	3011.0
— 1907	3525.5	— 1937	3084.0
— 1908	3524.5	— 1938	2852.0
— 1909	3587.8	— 1939	3298.0
— 1910	3573.8	— 1940	3241.0
— 1911	3834.0	— 1941	2806.0
— 1912	2404.5	— 1942	2423.0
— 1913	4577.0	— 1943	2319.0
— 1914	3921.5	— 1944	2535.0
— 1915	4290.5	— 1945	2426.0
— 1916	4355.5	— 1946	2142.0
— 1917	3915.5	— 1947	1957.0
— 1918	3490.0	— 1948	2008.0
— 1919	3238.5	— 1949	1712.0
— 1920	3393.5	— 1950	1918.0
— 1921	3349.3	— 1951	2026.0
— 1922	3719.5	— 1952	?
— 1923	3815.4	— 1953	?
— 1924	3840.0	— 1954	1875.0
— 1925	3838.0	— 1955	1641.0
— 1926	3963.0	— 1956	1778.0
— 1927	4138.0	— 1957	2388.0
— 1928	4287.0	— 1958	2302.0
— 1929	4018.0	— 1959	1711.0

Fylgiskjal II.

Dúntekja í einstökum hreppum árið 1957 samkvæmt
hlunnindaskýrslum Hagstofu Íslands.

Miðneshreppur	13.0	kg
Bessastaðahreppur	31.0	—
Kjalarnešhreppur	18.0	—
Hvalfjarðarstrandarhreppur	8.0	—
Innri-Akraneshreppur	5.0	—
Borgarhreppur	2.0	—
Álfaneshreppur	39.0	—
Kolbeinsstaðahreppur	1.0	—
Miklaholtshreppur	1.0	—
Staðarsveit	1.0	—
Eyrarsveit	11.0	—
Helgafellssveit	7.0	—
Stykkishólmshreppur	55.0	—
Skógarstrandarhreppur	29.0	—
Miðdalahreppur	3.0	—
Fellsstrandarhreppur	10.0	—
Klofningshreppur	70.0	—
Skarðshreppur	30.0	—
Saurbæjarhreppur	8.0	—
Geiradalshreppur	28.0	—
Reykholahreppur	86.0	—
Gufudalshreppur	3.0	—
Múlahreppur	67.0	—
Flateyjarhreppur	222.0	—
Barðastrandarhreppur	15.0	—
Auðkúluhreppur	6.0	—
Mýrahreppur	87.0	—
Mosvallahreppur	6.0	—
Ögurhreppur	65.0	—
Reykjarfjarðarhreppur	13.0	—
Snæfjallahreppur	120.0	—
Arneshreppur	132.0	—
Kaldrananeshreppur	19.0	—
Hól mavíkurhreppur	9.0	—
Kirkjubólshreppur	5.0	—
Fellshreppur	131.0	—
Bæjarhreppur	20.0	—
Ytri-Torfustaðahreppur	8.0	—
Hvammstangahreppur	31.0	—
Pverárhreppur	2.6	—
Vindhælischreppur	11.0	—
Höfðahreppur	3.0	—
Skagahreppur	57.0	—
Skefilsstaðahreppur	26.0	—
Skarðshreppur	4.0	—
Rípurhreppur	4.0	—
Viðvíkurhreppur	37.0	—
Hólahreppur	3.0	—
Haganeshreppur	6.0	—

Holtshreppur	32.0	kg
Grytubakkahreppur	24.0	—
Flateyjarhreppur	5.0	—
Aðaldælahreppur	4.0	—
Reykjahreppur	40.0	—
Kelduneshreppur	22.0	—
Presthólahreppur	65.0	—
Svalbarðshreppur	4.0	—
Pórshafnarhreppur	18.0	—
Sauðaneshreppur	50.0	—
Skeggjastaðahreppur	44.0	—
Vopnafjarðarhreppur	37.0	—
Hjaltastaðahreppur	1.0	—
Borgarfjarðarhreppur	2.0	—
Loðmundarfjarðarhreppur	11.0	—
Reyðarfjarðarhreppur	82.0	—
Fáskrúðsfjarðarhreppur	60.0	—
Breiðdalshreppur	74.0	—
Beruneshreppur	125.0	—
Búlandshreppur	46.0	—
Geithellnahreppur	6.0	—
Bæjarhreppur	3.0	—
Nesjahreppur	3.0	—
Hafnarhreppur	41.0	—

Samtals 2388.0 kg

Fylgiskjal III.

Lög nr. 66 23. júní 1936, um eyðing svartbaks (veiðibjöllu).

1. gr.

Hvarvetna skal svartbakur (veiðibjalla) réttadræpur.

2. gr.

Heimilt er sýslunefndum eða bæjarstjórnnum að gera samþykktir, er atvinnumálaráðherra staðfestir, um eyðingu svartbaks, og skal þeim skylt að gera það, ef 5 eða fleiri æðarvarpseigendur eða leigutakar æðarvarpslanda, búsettir innan sýslunnar eða í kaupstaðnum, krefjast þess, og skal samþykkt gerð innan árs frá því, er krafa hefur fram komið, og sendir þá sýslumaður samþykktina atvinnumálaráðherra til staðfestingar og löggildingar.

3. gr.

Nú er samþykkt send ráðherra til staðfestingar, en í hana þykir vanta nauðsynleg ákvæði, eða hún þykir fara í hága við gildandi lög eða reglugerðir, og synjar þá ráðherra staðfestingar og endursendir frumvarpið og greinir ástæður fyrir synjuninni.

Að öðrum kosti staðfestir hann samþykktina, skipar fyrir um birting hennar og tiltekur, hvenær hún öðlast gildi. Gildir hún þá upp frá því fyrir alla, sem heima eiga eða land hafa til afnota á samþykktarsvæðinu.

4. gr.

Nú er ákveðið í samþykkt, að eyða skuli svartbak með skotum, og greiðir þá ríkissjóður helming skotmannslauna, en sýslusjóður og hlutaðeigandi sveitar-

sjóður sinn fjórðung hvor. Þó er ríkissjóði eigi skylt að greiða meira en 20 aura fyrir hvern skotinn svartbak.

Hreppsnefnd ræður svartbaksskyttur, hver fyrir sinn hrepp.

5. gr.

Hver sá, er hindrar skipaðar svartbaksskyttur að verki, eða reynir að varna því, að eyðing svartbaks megi fram fara í samræmi við staðfestar samþykktir, sæti sektum frá 10—100 krónum.

6. gr.

Skyldur er hver jarðarábúandi að eyða öllum svartbakseggjum í landi ábýlis-jarðar sinnar, eða öðrum þeim löndum, sem hann hefur umráð yfir, ef þess er kostur. Vanræki jarðarábúandi þessa skyldu sina af ásetningi eða skeytigarleysi, sæti hann sektum frá 50—300 krónum.

7. gr.

Sektir samkvæmt lögum þessum skulu renna til hlutaðeigandi sveitarsjóðs.

Mál þau, sem rísa kunna út af brotum á lögum þessum, skal farið með sem opinber löggreglumál.

8. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 6 frá 19. febr. 1892, um eyðing svartbakseggja.

9. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.